

Hoe voer je het gesprek over de Oostvaardersplassen?

**Hart
tegen
hard.**

OOSTVAARDERSPLASSEN

Wie leidt het gesprek?

De Oostvaardersplassen is een leerzame casus als het gaat om polarisatie. Het is het meest controversiële en meest besproken natuurgebied van Nederland. Een gebied dat in de eerste plaats bedoeld is als vogelparadijs, maar voor de meeste mensen toch vooral verbonden is met het lot van de grote grazers. In de kern gaat het over de vraag hoe wij ons tot de natuur verhouden. Moet je die met rust laten of juist actief verzorgen? Hoe leid je bij zo'n gepolariseerd vraagstuk het gesprek om tot een koers voor de toekomst te komen?

Gelukkig toeval

De Oostvaardersplassen begon als een gelukkig toeval. Het in 1968 drooggelegde gebied was ooit bedoeld voor industrie, maar die is er nooit gekomen. De natuur nam het over en zo ontstond een unieke biotoop voor vogels. De ecooloog Frans Vera zag hierin de ultieme kans voor een experiment: wat als we de natuur zijn gang laten gaan en een nieuwe wildernis laten ontstaan? Er was nog wel een probleem: niets doen betekent dat het gebied dichtgroeit waardoor het ongeschikt wordt voor vogels. Daarvoor werd in de jaren tachtig een oplossing gevonden: de introductie van hekrunderen, konikpaarden en edelherten als natuurlijke grasmaaiers

Rampzalige winter

In de winter van 2017-2018 knapt er iets. In de jaren daarvoor was al sprake van steeds sterker aanzwellende kritiek op de leefomstandigheden van de grote grazers, maar tijdens deze strenge winter vallen ze bij bosjes om. Opeens heeft heel Nederland het over de Oostvaardersplassen. Lijden en sterven horen bij wilde natuur, vinden sommigen. Regelrechte dierenmishandeling, vinden anderen. Bezorgde burgers nemen het heft in eigen hand en gooien hooibalen over de hekken. Actievoerders demonstreren voor het provinciehuis. Vanwege alle commotie besluit de provincie Flevoland dat de grote grazers moeten worden bijgevoerd.

Reset

De provincie vraagt daarnaast de commissie-Van Geel hoe het verder moet. Kern van het advies is de natuur niet langer zijn gang te laten gaan, maar het gebied actiever te beheren om zo de unieke kwaliteiten die het heeft voor vogels te versterken. Onderdeel daarvan is het fors verminderen van het aantal grote grazers, eufemistisch een 'reset' genoemd. De provincie neemt het advies over en dus hoort Nederland veelvuldig over het afschot van edelherten en de verhuizing van konikpaarden. Maar ook over hertenvlees uit de Oostvaardersplassen dat binnen no time is uitverkocht.

Nieuwe koers

Hoewel de nieuwe koers voor de Oostvaardersplassen een radicale beleidswijziging is, betekent dat niet dat daarmee de kritiek verstomt. De provincie en Staatsbosbeheer gaan daarom actief het gesprek aan. Van spreekuren bij de gedeputeerde tot schuursessies in het gebied. En van een maatschappelijke klankbordgroep tot bijeenkomsten op het provinciehuis. Langzaam normaliseert het gesprek, maar bij een kleine groep blijft het wantrouwen groot en lijkt 'agree to disagree' het hoogst haalbare.

Lessen uit de Oostvaardersplassen

Wat kunnen we hier in communicatief opzicht van leren? Vier lessen uit de Oostvaardersplassen:

1. Wees sensitief voor wat er om je heen gebeurt

Omgevings sensitiviteit en goede monitoring zijn cruciaal bij gevoelige onderwerpen. Bij de Oostvaardersplassen was er al lange tijd sprake van een kritische onderstroom. Hoe eerder je die onvrede signaleert, des te beter kun je er op inspelen. Maar ook als een situatie is geëscaleerd, is het belangrijk om goed te blijven volgen wat er gebeurt. Dat stelt je in staat gericht en effectiever te communiceren. Tegelijkertijd helpt het je te relativeren: de schreeuwers blijken lang niet altijd representatief en de stille meerderheid kan het best eens met je eens zijn.

2. Blijf in contact met je omgeving

Investeer in een structurele dialoog met je omgeving. Niet alleen online, waar conversaties de neiging hebben sneller te escaleren, maar juist ook door belanghebbenden in een vroegtijdig stadium echt te betrekken bij ingewikkelde vraagstukken. Bij de Oostvaardersplassen hadden veel mensen het gevoel niet echt mee te kunnen praten, waardoor het verzet groter werd dan nodig.

3. Kies koers

Durf koers te kiezen. Niet iedereen zal het met je eens zijn, maar het scheidt wel duidelijkheid en

dwingt uiteindelijk ook respect af. Bij de Oostvaardersplassen luidde het advies van de commissie-Van Geel een nieuwe koers in. Daardoor werd duidelijk waar het met het gebied heen moet en konden de lastige maatregelen die volgden in perspectief worden geplaatst. Vergeet vervolgens niet de vinger aan de pols te houden bij de uitvoering, want voor je het weet slaat de vlam weer in de pan.

4. Houd elkaar vast

Rond de Oostvaardersplassen werken verschillende organisaties samen, waaronder de provincie Flevoland die het beleid voor de Oostvaardersplassen maakt en Staatsbosbeheer die het gebied beheert. Als je niet oppast word je tegen elkaar uitgespeeld. In het geval van de Oostvaardersplassen belden sommige mensen letterlijk alle betrokken organisaties af met dezelfde vraag of klacht. Dan is het belangrijk om goed af te stemmen en één lijn te trekken – uiteraard met respect voor ieders rol.

Remmert van Haaften is senior adviseur bij Maatschap voor Communicatie, een van de bureaus binnen de coöperatie Publiquest. Hij adviseert organisaties in het publieke domein over complexe communicatie- en participatievraagstukken.

Meer weten?

Neemt contact op via remmert@mvc.nl of **06-51621017**.